

Semenov je pod njim na križarki „Diana.“ Ta je podobna ruski kmetiški vasi tako je posadka demoralizirana.

Makarov je moral začeti z najpreprostejšimi vajami. Niti najnavadnejših evolucij niso znali poveljniki ladij. Topovi so bili na ladjah, toda le za parado. Makarov je vtilil novega duha v vse moštvo, nova era se je začela, pa 13. april ga vzame ruski mornarici. Padel je, žrtev ruske nemarnosti, kakor žrtev korumpiranega militarizma, ki trosi milijone, a ni zmožen v odločilnem momentu spraviti v boj niti ene uporabne ladje, niti ene stotinj dobrih pomorščakov. To je gospodarstvo prepotrebnege zistema državne varnosti!

Semenov pride po bitki meseca avgusta l. 1904 s križarko Diana v Saigon in odtoč preoblečen in pod tujim imenom v Rusijo ter odrine z baltsko eskardo vnovič na bojišče.

Kako razpoloženje vlada v tej mornarici, je dokaz, da velja mornarjem za usodno znamenje že to, da se ena ladja dotakne na neki plitvini dna.

Vojne ladje „Borodino“ razreda imajo predpisano brzino 18 milj na papirju, ker se ležišča v stroju že pri 12 miljah tako ugreva, da jih je treba umetno hladiti „Arjol“ sploh ne more začeti poizkusnih voženj, ker je stroj preveč pokvarjen (nov seveda).

Baltsko brodovje odrine kakor neka kopa iz vseh delov zemlje zbranih invalidov, nobeden človek na njem ne pozna ladij, ne pozna zmožnosti topov. Nihče nima zaupanja, vsi so ironično razpoloženi.

Semenov opozarja iz lastne izkušnje, da je nevarno voziti s seboj mine na oklopnih. Toda torpedni častnik mu dokaže s „teorijo“, da ni to res.

Rusko brodovje pluje po oceanu, a admiralu Roždestvenskemu silijo solze v oči ob pogledu na angleško eskadro, ki jim sledi v Atlantskem oceanu. Kako eksaktno manevrirajo Angleži, Rusi pa potrebujejo v Tangerju več ur, preden se vsidrajo. Ladje se zibljejo semtertja in signal za signalom je potreben, preden spuste vse ladje mačke v morje. Najlepše je, da se signalne knjige posameznih ladij niti ne vjemajo.

Oklopnice Borodino — razreda (Borodino, Arjol, Knjaz, Suvorov, Imper. Aleksander III.) so v nevarnosti, da se preobrnejo, ker so premalo stabilne. Seveda, kdo bi gledal na fizikalne zakone pri gradnji! Dovolj je, da plava nekaj po vodi, saj tudi otroci ne pazijo na take malenkosti, ko grade svoje ladje, ki se z njimi igrajo ob bistri vodi.

Roždestvenski je neumoren. Vedno je na nogah. Povsod je navzoč. Trudi se in ubija, toda vse je zaman. Vsak je prepričan o neuspehu. Roždestvenski spozna težavni da, obupni položaj. Najbolje bi bilo, obrniti se, pa nihče ne mara izgovoriti besede: povratek, da ga ne izkričajo za strahopetca. Sploh treba reči, da se je in se še kritikuje tega admirala le preostro, posebno glede njegovega značaja.

Vsi mislijo z jezo in pritenjenim preziranjem na neumne patentirane strategije — birokrate v Petrogradu. Vendar so vsi pripravljeni žrtvovati se.

Škoda, da ni imel poveljnik streljiva za vaje v streljanju. Kaj pa pomaga tudi to? Pri streljanju v tarčo z malimi topovi ne zadene niti en projektil. Obratno zadevajo zadnje ladje sprejdenje.

V jako vroči vlažni noči se pogovarjajo na krovu neke oklopnice častniki o bodočnosti. Eden teh reče: „Plavamo res dalje z armado pokvek in pohabljenec, toda nasproti gremo pogubi, popolnoma brezčastnemu poginu.“

O disciplini nam priča dovolj jasno dogodek o priliki prihoda nekega proviantnega parnika iz Saigona. Mornarji razbijejo sode in zaboje ter se opijejo in zmerjajo častnike, ki jih izkušajo pomiriti.

Kako razpoloženje je vladalo v častniškem zboru, karakterizirajo najbolje iste besede poveljnika oklopnice Suvorov, ki je častno rešila svojo nalogo, potopivša se z razvito zastavo sv. Andreja. Ta hrabri Bus je rekel dan pred bitko: „Kako poginemo, to je popolnoma egalno, če se preobrnelo, ali nas pobijejo granate, ali nas dvigne v zrak torpedo. Če nas zastrupijo strupeni plini ali podležemo ranam, se li zadušimo ali potopimo, to je v božjih rokah in pa odvisno od vrhovnega zapovedništva. V vsakem slučaju hočemo izpolniti svojo dolžnost popolnoma.“

To je verna sličica razpoloženja v ruski mornarici, to je smrtna obsodba takega režima, ki požira milijone in milijone, a ubogo ljudstvo nima od tega vinarja dobička. Kaj mar mužiku za Mandžurijo, kak smisel naj ima zato preprosti seljak!

Poglejmo le nekoliko še finančno stran tega humbuga in tedaj šele nas mora prijeti sveta jeza, če primerjamo te milijone z beraškimi vsotami, izdanimi za šolstvo, seveda ljudsko šolstvo. V kakšni duševni temi tava še rusko ljudstvo, a država sanja le na revanče. V proračun stavljajo kar milijarde za obnove ruske mornarice, toda zistema se ne upa nihče prijeti za ušesa.

Vendar je duma pokazala nekaj energije, odklonivša postavke za brodovje, dokler se ne izčisti ta Avgijev hlev.

Admiral Birilev je bil začel kot mornarični minister temeljito pometati, toda moral je iti.

Dvorni in vojaški kamarili ni bilo všeč, da bi morali v pokoj tisti pseudo-admirali in drugi častniki, ki tvorijo elito dvornih plesov. Vse je ostalo pri starem in v ladjedelnicah in tehničnih zavodih vlada ista letargija kakor prej. V svet spuščajo bombastična poročila, da obnove vse brodovje, pa se še za tip ladje ne morejo zediniti. Poročajo, da zgrade domače ladjedelnice vse, pa še ene oklopnice ne morejo dokončati. Ladja Imperator Pavel I. je že 6 let v delu, pa še ni dovršena; 4krat so jo predelali, stroje so ji morali odvzeti in nadomestiti z drugimi, topove popolnoma položiti, a ladja še zdaj ne plava po morju. Seveda velja ta oklopnica bornih 40.000.000 K.

To je malenkost, kaj ne, militaristične pijavke!

Bitka pri Čušimi in obleganje Port Arturja je pojedlo Rusom samo na brodovju kapital v minimu 2.000.000.000 K, saj je izdala Rusija samo v dobi 1898/99—1903/4 za brodovje 1421,760.000 K. Čudno potem, če je med 10.000 vojaškimi novinci tam nad 6000 analfabetov, v Škandinaviji ali drugje pa jih je v tem le 4—19 pri istem številu. Je li čudno, da izgublja militarizem tal v ljudstvu? Obramba države je potrebna, to ve vsak zrel človek dandanes. Toda toliko smejo vendar davkoplačevalci zahtevati, da se te ogromne vsote denarja ne mečejo v vodo. Če že mora biti orožje, naj bo vsaj tako ostro in pripravljeno, da se more država zanesti nanje.

Poglejmo le te sleparije in primerjajmo jih s seboj! Tja lete milijoni, mi se moramo boriti celo za zakonito priznane plače oziroma dohodke. Za kakšno remuneracijo celih 30 K moramo letati od Poneja do Pilata. Človek bi pljunil na tako lažikulturo XX. prsvetljenega veka, ko vidi ta aparat samih prevar!

Da, da, Maks Nordau s svojo „Die konventionellen Lügen der Kulturmenscheit“ zadeva v živo. Zato ga prepovedujejo in mu branijo vstop v državo!

Nikakor ne mislim s tem le na ruske razmere. Če mi g. urednik dovoli kak kotiček v svojem listu tudi za naprej, hočem nekoliko ilustrovati tudi militarizem drugih držav, v prvi vrsti francoski in italijanski. Tu slavi humbug svoje orgije posebno slovesno pod masko strankarstva, patriotizma in tako imenovane „difesa nazionale.“ To je res čudno, da potrebuje medsebojno življenje kulturnih narodov toliko orožja. V parlamentih govore ministri le o prijateljskih odnosjih. Čudni prijatelji to, ki si mole trde fige pod nos! —

„Ultima ratio“ držav (narodov), pravi Strauss, ostane tudi vbodoče vojna. Ali nehote se moramo vprašati, če je to humano, leto za letom izdajati milijone za orožje, ki rjavi po skladiščih in je v slučaju potrebe navadno nič vredno. Saj dohodki državljanov ne korakajo vstric z napredkom v tehniki. In kultura tudi ne, ker stoji nad njo — bajonet!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo v četrtek, dne 12. t. m. odborovo sejo, pri kateri se je sklenilo, da postavi društvo prerano umrli in uzorni kolegiji Olgii Kobau-ovi nagrobni spomenik. V ta namen se bodo nabirali prostovoljni darovi med koleginjami in kolegi ter pri učiteljskih društvih, ki je pokojna Olga pri njih sodelovala.

Da se poživi in okrepi med ljubljanskim učiteljstvom kolegialnost in družabno življenje, je sklenil odbor, da se ustanovi učiteljski pevski zbor, ki mu bodo stali na čelu naši priznani pevovodje Gorup, Javoršek, Pavčič, Rapé in Vašte. Redne pevске vaje bodo vsak petek na I. mestni šoli.

Iz zdravstvenih ozirov bo gojilo društvo med svojimi člani tudi telovadbo. V telovadni odsek so bili izvoljeni tovariši Furlan, Rapé in Wider. Telovadne vaje bodo vsako sredo od 7. do 8. ure v telovadnici I. mestne šole in po telovadbi pa redni učiteljski večer pri „Zlati kaplji“ na Sv. Petra cesti. Večja zborovanja s predavanji bo pa prirejal odbor v Seidlovi restavraciji „Južni kolodvor“. Pred pustom pa namerava odbor prirediti svojim članom in rodbinam domačo veselico s petjem in igro. Na večer pred običajnim božičnim zborovanjem pa priredi odbor na čast došlim gostom zabaven večer. Dalje se je sklenilo, da si ogledajo člani Ljubljanskega učiteljskega društva še ta mesec Polakovo usnjarsko tovarno, prihodnji mesec mestno plinaro in v januarju pa tobačno tovarno.

Srednješolski vestnik.

** Pouk v italijansčini. Na II. drž. gimnaziji v Ljubljani je poverilo naučno ministrstvo pouk italijansčine v šolskem letu 1908/09 profesorju Antonu Jeršinoviču.

** Na nemški gimnaziji v Ljubljani se je dovolila delitev I. razreda na dve paralelki. Postavno število učencev za ustanovitev paralele je 50. Na nemški gimnaziji je bilo v I. razred sprejetih 44 učencev. K tem javnim učencem so tudi pristeli osem deklic privatistik, da so dobili število 52 in s tem dozdevni povod za dovoljenje paralele. Dekletom na I. drž. gimnaziji je ministrstvo dovolilo prisostvovanje pri pouku, toda je dostavilo, da se zaradi njih ne sme ustanoviti paralela. V Novem mestu je sprejetih v prvi razred 68 učencev, a dovoljenja za ustanovitev paralele še ni!

** Razpisana profesorska služba. Na samostojni nemško-slovenski gimnaziji v Celju je razpisana služba profesorja za klasično filologijo kot glavni predmet in slovensčino in nemščino kot postranska predmeta.

Književnost in umetnost.

„Naša bodočnost“ piše „Domovina“, se imenuje list, ki izhaja kot brezplačna priloga „Domačemu ognjišču“. List je namenjen za mladino, ki je šoli odrasla in je tudi v tem smislu izborna urejevanje. Ker se list (žalibog) ne more zase naročiti, priporočamo staršem in mladini, da si pridno naročujejo „Domače ognjišče“. List izhaja mesečno in stane za vse leto samo dve kroni. Zlasti naša društva in slavno učiteljstvo prosimo, da list pridno širijo. Pomagal bo vzgajati našo mladino v samostojne, trezne in delavne ljudi, kakršnih najbolj potrebujemo.

Resen opomin. Vse tiste, ki še niso plačali knjižice „Slepajubezen“ vljudno prosim, da to takoj store. Znesek ena K je vendar tako malenkosten, da ga zmore vsak, ki je knjižico obdržal. Tiskarno moram do 10. decembra t. l. plačati — računam mi že 6% obresti — in kdor zneska za knjižico ne pošlje vsaj do 5. decembra t. l. bom primoran, da mu pošljem poštninalog (Postauftrag) in če bo prav zamera. Anton Pesek.

Slavnostni red za proslavo 60 letnice v ljudski šoli. One p. n. tovariše, ki se hudujejo nad menoj, češ, zakaj jim zgoraj omenjene brošurice nisem poslal na ogled, tem potom vljudno obveščamo, da „Slavnostnega reda“ ne pošljem brez izrečne želje nikamor in nikomur. Kdor si brošurice želi „na ogled“, naj se blagevolje oglasi (dopisnica zadostuje!), nakar se mu vpošlje zahtevano delce z obratno pošto.

Nekateri tovariši naročajo poleg „Slav. reda“ še posebej „Deklamacije“ in „Besedilo pesmi“. Tem naročnikom bodi v blagohotno vednost, da obsega „Slavnostni red“ vse, kar pride pri jubilejski šolski slavnosti dne 2. dec. t. l. v poštev, namreč pesmi sekiricami, deklamacije, pa tudi kratek učiteljev slavnostni govor. Kdor ima „Slavnostni red“, temu sta brošurici „Deklamacije“ in „Besedilo pesmi“ — ki sta pravzaprav le dala spevoigre „Slava domovini!“ — odveč.

V Središču, dne 16. nov. 1908.

Anton Kosi.

„Iz življenja našega cesarja.“ Ta jubilejska knjižica je izšla pravkar v drugi, nekoliko popravljene izdaji. Delce je natisnila „Učiteljska tiskarna“. Izdajatelj je ustregel s tem sedaj gotovo tudi onim p. n. tovarišem, ki so se ob prvi izdaji izpodtikali nad dejstvom, da se založnik ni ravnal povsem po geslu „Svoji k svojim“.

P. n. šolska vodstva, oziroma krajne šolske svete, ki še namerjajo naročiti navedeno jubilejsko brošurico, tem potom vljudno prosim, naj se podvizejo z naročili, ako hočejo, da jim pride naročeno še pravočasno v roke.

Anton Kosi.

Džungla. (The Jungle Book). Angleški spisal Ruyard Kipling. Prevedel Fr. K. — V Ljubljani 1908. Založil L. Schwentner. — Cena: broš. 2 K, eleg. vez 3 K, po pošti 20 h več. — To je pač krasno delo, ki je zaslovelo po vsem kulturnem svetu. Res je, kar pravi založnik v predgovoru: Vsi kraji in vse ljudstva sveta poznajo to povest in jo ljubijo; zato je bilo potreba, da izpregovori Mavgli tudi slovensko, na veselje vsem, ki ste željni lepote. — Prevodu ni mnogo očitati. Ne vemo, čemu se ljudje tako navdušujejo za „kajti“, ko imamo svoj „zakaj“! Pravilen je „ki“, ne pa „kateri“, „zmerom“ ne „zmirom“, „za jesti“, (str. 58) ni slovensko... Knjiga naj za Miklavža in za Božič izpodrine igrače in sladkarije!

Kulturno delo.

+ Kulturni boj se je začel v Nemčiji proti — socialnim demokratom. „Čas“ v 65. broju poroča, da je bil soc. dem. poslanec Singer izvoljen zastopnikom mesta Berlina v šolsko deputacijo (pri nas mestni šolski svet). A provincialni šolski urad te izvolitve — ni potrdil. Nelep je ta dokaz kulturnega boja proti soc. demokraciji. Gorskij.

+ Ustanovitev kmetijskega bralnega društva v Žetalah pri Rogatecu. Po prizadevanju nadeučitelja Sotška in trgovca Brliška se je ustanovilo v nedeljo, dne 15. t. m., v Žetalah pri Rogatecu kmetijsko bralno društvo. Tov. Pesek je v imenu „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroskem“ v daljšem izbornem govoru pojasnil potrebo izobrazbe in pomen društev, pojasnil je tudi namen in delovanje „Zveze nar. društev“, nakar je pristopilo k društvu 36 udov in se je sklenilo, da pristopi novo društvo k „Zvezi nar. društev“. Za predsednika društva je izvoljen nadeučitelj Sotšek, za knjižničarja pa učitelj Gaberc. Mlademu društvu želimo, da se krepko razvija in razširja luč prosvete.

Politiški pregled.

* V ogrskem parlamentu je grof Andrassy predložil volilno reformo s pluralnim zistemom. Bečarska banda, ki gospodari na Ogrskem, je torej res poteptala svojo obljubo in ogoljufala ogrske narode za pravico, ki jo jim je obljubil kralj. Načrt, ki ga predlaga Andrassy, je tako infamen, da se ni čuditi, če je zavrela kri ogrskim delavcem in je pričakovati najhujših bojev.

* Naroden svet snujejo na Hrvaškem. Ta naj bi v vseh važnih narodno-gospodarskih, kulturnih in političkih vprašanjih družil vse Hrvate preko vseh strankarskih nasprotstev k skupnemu boju.

* Slovanska konferenca, ki bi se imela dne 16. decembra posvetovati v Varšavi o ustanovitvi vseslovsanske razstave, je preložena na 16. januarja 1909.

* Srbija. Srbija in Črnagora zahtevata kot kompenzacija za aneksijo del Bosne in Hercegovine v izmeri 2500 kvadratnih kilometrov. Ako se jima odreče ta kompenzacija pograbit za orožje. — V vsi Bosni in Hercegovini vlada mir, mir kakor brezvetrje pred viharjem. Po vsi deželi kar mgolgi vojaštva. Posebno mnogo vojakov je v Mostaru in v Sarajevu. Nove vojaške čete še vedno prihajajo, in sicer večinoma ponoči. Dosedaj štejejo vojaške posadke po Bosni in Hercegovini najmanj 100 tisoč mož. — Belgrajski listi javljajo: Trije avstrijski častniki Srbi so bili poslani na službovanje na neki obmejni kraj proti Srbiji. Da bi se ne izpostavili nevarnosti, da bi prelomili svojo vojaško prisego, so prosili, naj se jih premesti h kakšnemu drugemu polku. Ta prošnja je imela posledico, da so jih takoj aretirali ter jih odvedli v Petrovaradin pred vojno sodišče. Vojno sodišče jih je obsodilo na smrt. Smrtna kazen je bila takoj izvršena. — Srbski listi so prinesli vest, da je v zadnjem času pobegnilo mnogo avstro-ogrskih vojakov in častnikov v Srbijo. „Odjek“ zanika to vest in pravi, da je popolnoma izmišljena. — Iz Kotra javljajo, da dva okraja Albanije, to je Miriditi in Malisiji, ki štejeta skupno nad 100.000 pušk, zahtevata od Črne gore Podgorico, Bar in Ulein. Vsi ti Albanci so katoliške vere. Sedaj se nahaja Črna gora v veliki nevarnosti, zaradi česar pojačuje svoje posadke na jugu Črne gore. — Z otvoritvijo turškega parlamenta vedno odlašajo. Te dni so poročali iz Carigrada, da se parlament otvori 1. decembra, sedaj pa prihaja poročilo, da se to zgodi še le 14. decembra.

* Socialni demokratje na Nemškem so zahtevali na mnogih shodih, da mora biti proglasitev vojne odvisna od pritrditve ljudstva ter da mora ljudstvo voliti državnega kancelarja.

* Nova politička odkritja v Nemčiji. Nizozemski politiki se srde na cesarja Viljema zaradi intervjuja, obelodanjenega v

Daily Telegraphu". Sedaj je objavil nizozemski list "Vaderland" iz peresa nekega starega diplomata vrlo zanimiva odkritja. List piše med drugim: V predvečer burške vojne je kraljica Viljmina poslala cesarju Viljemu pismo, v katerem ga je prosila, da posreduje v korist Burov. Želja kraljična je ostala neizpolnjena. No, protustavno dopisovanje, s katerim je kraljica pričela, je nadaljeval cesar Viljem za rusko-japonske vojne. Cesar Viljem je v lastno-ročnem pismu zažugal kraljici Viljmini, da zasede nizozemske luke, ako Nizomeska takoj ne uredi obrambe svojih luk nasproti Angleški. Na to da je tedanji ministrski predsednik Kuiper brez znanja in ne da bi zato vprašal zbornico, dal luke nekoliko popraviti. Poslednja pot cesarja Viljema v Amtserdamu in obisk kraljice je značilno cesarjevo zahvalo, da se je izpolnila njegova želja.

* **V vojnem proračunu združenih držav** se zahteva 500.000 dolarjev za nakup letalnih strojev, vodljivih zrakoplovov in aeroplanov.

* **Novo uradniško ministrstvo.** Uradniško ministrstvo je imenovano. Uradno poročilo javlja: Cesar je sprejel barona Bienerttha v avdienci, ki je trajala nad eno uro. Cesar je odobril predloge glede sestave novega kabineta. Novo ministrstvo bo sestavljeno sledeče: Ministrski predsednik: baron Bienertth; minister za notranje stvari: tajni svetnik baron Haerdtl; vodja ministrstva zaun in bogočastje: sekcijiski načelnik vitez Kanera; vodja pravosodnega ministrstva: sekcijiski načelnik dr. vitez Holzknecht pl. Hort; vodja finančnega ministrstva: tajni svetnik baron Jorkaš-Koch; vodja trgovskega ministrstva: sekcijiski načelnik dr. Mataja; voditelj železniškega ministrstva: sekcijiski nač. dr. vitez Forster; voditelj poljedelskega ministrstva: sekcijiski načelnik Pop; minister za deželno brambo: tajni svetnik FML. Georgi; vodja ministrstva za javna dela: sekcijiski načelnik dr. grof Wickenburg; ministri-rojaki: tajni svetnik dr. Abrahamovicz dr. Začek in dr. Schreiner. — Vodstvo posamnih ministrstev je bilo potemtakem izročeno starejšim sekcijiskim načelnikom po činu. Ministrstvo obstoja torej iz ministrskega predsednika, pet ministrov, med temi trije ministri-rojaki, in 7 resortnih voditeljev. Po narodnosti so trije Čehi (dr. Začek, Kanera in Pop), dva Poljaki (Abrahamovicz in Jorkaš-Koch) in osem Nemcev. Čehi in Poljaki imajo toliko članov v ministrstvu, kolikor bi jih imeli dobiti v koalicijskem ministrstvu. Dr. Schreiner, ki je bil od nemško-nacionalne zveze predložen kot zaupnik, pripada kabinetu Bienertthovemu, kakor nemški ministri-rojaki, posl. dr. Pergelt je namreč imenovanje odklonil.

* **Državni zbor** bo baje sklican koncem meseca novembra. Nova vlada namerava predložiti poslanski zbornici jezikovni zakon, ki je bil dovršen že pod Beckovim ministrstvom, in predlogo glede okrožne razdelitve.

* **Sestav novega deželnega zbora češkega** je sledeči: Od 242 češkoslovenskih poslancev je 6 virilnih, 21 velepovestnikov ustavovernih, 44 čeških agrarcev, 38 mladočehov, 7 poslancev združenih državno-pravnih strank, 5 staročehov, 1 realist, 1 klerikalec, 2 samostalna; od nemških poslancev je 19 naprednjakov, 15 Wolfovcev, 14 agrarcev, 8 ljudovcev, 2 Schönererovca, 2 krščanska socialca in 2 divjaka.

* **Čehi in bosansko vprašanje.** "Zentrum" poroča, da so v čeških strankah glede glasovanja za bosenske predloge velike in resne difference.

* **Lctošnje škofovske konference na Dunaju** se prično šele zadnje dni t. m. in bodo trajale ves december. 26. decembra se avstrijski škofje pod vodstvom kardinala Grusche poklonijo cesarju, da mu čestitajo povodom 60-letnice vladanja.

* **Taktično bližanje med Čehi in Poljaki.** Kakor javljajo z Dunaja, so prišli v parlamentarično komisijo "Naprednega kluba" načelniki poljskega kluba, grof Dzieduszycki, Glombinski, Stapnicki in Stwiertnia. Poljaki so raztolmačili mnenja svojih pristašev ter so svetovali Čehom, naj, če možno, nikar ne motijo parlamentarne kombinacije, ker vendar ne gre, da v Avstriji vedno vladajo generali in dunajski dvorni svetniki, to tem bolj, ker bi se gotovi krogi hoteli iznebiti ljudskega parlamenta. Menjale so se izjave, ki so zagotovile lojalno medsebojno podpiranje v vseh sedanjih vprašanjih. Temu taktičnemu zblizanju med Poljaki in Čehi se gotovo pridružijo tudi Jugoslovani.

Vestnik.

Slovenski dnevnik na Štajerskem. "Narodna založba" v Celju meni z novim letom izdati dnevnik. Pripravljalna dela so toliko uspešna in naročnikov se je toliko oglasilo, da je upati, da se bo zadeva mogla realizirati. Izredni občini zbor "Narodne založbe", ki se je bavil v nedeljo, 8. t. m., s to zadevo, je pooblastil vodstvo, da še nadalje vrši pripravljajna dela ter nabira prijave naročnikov. Da bi se mogel pričeti izdati dnevnik, bi bilo treba še okrog 600 naročnikov. Ako se jih tekom 14 dni pridobi, se bo pričel z

novim letom izdati dnevnik; ako ne, se zadeva odloži za nekoliko časa. — Tovariši in tovarišice na Štajerskem, prijavitelje se kot naročniki za novi dnevnik in pridobivajte med občinstvom naročnikov, ker dnevnik bi ne bil le velikega pomena za Slovence na Štajerskem sploh, temveč tudi za učiteljstvo, ker bo pisan v naprednem, šoli in učiteljstvu prijaznem duhu. V začetku prihodnjega leta (februarja ali marca) bodo na Štajerskem volitve v deželni zbor in v tej borbi bi bil napreden dnevnik izvrstno orožje zoper nazadnjake in nasprotnike šolstva. Tovariši, uvažujte to in storite svojo — dolžnost. Prijave je pošiljati na naslov: "Narodna založba" v Celju. Ker je zadeva velike važnosti, izpregovorimo prihodnjic natančneje o nji.

Iz laškega okraja nam piše tovariš: Da se vidi, kako nestrpni so celo pri e. kr. sodnijah proti Slovincem, naj omenim slučaj, ki se je pripetil pretekle dni. § 23. tiskovnega zakona mi je pripravil kazni 5 kron. Plačilni nalog okr. sodnije v Celju je bil docela slovenski, in nemudoma sem poravnal zadevo. Par dni pozneje dobim popolnoma nemški nalog za poravnavo sodnijskih stroškov. Kakor vsako nemško tiskovino, sem vrnil tudi to s pripombo, da zahtevam slovensko obvestilo. Res v par dneh dobim od sodnije v Laškem slovensko tiskovino, ki mi je pa bila izročena po krajnem šolskem svetu in ne kakor vselej po občini. Kako to? Slavna sodnija je poslala prvotno nemško tiskovino z mojo pripombo ter novo slovensko tiskovino na okrajni šolski svet, češ, naj mi jo dostavi po krajnem šolskem svetu. Vprašam: Ali ni to denunciantstvo najpoglejše vrste s prozornim namenom, označiti me pri šol. oblastih kot vrag zna kakega revolucionarja! — Sicer pa odkrito rečeno: S tem me ne uženetel! Ne le, da se bom odslej zakona o enakopravnosti vseh narodov oklepal še strože sam, ampak bom skrbel z vsemi silami tudi za to, da ga spozna ljudstvo in se po njem ravna.

* **Socialni odsek "Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem"** je imel 8. t. m. v Celju sejo.

Zanimiva prepoved. Hrvaška vlada je pravoslavnim katehetom prepovedala podpisovati izpričevala s cirilico.

Osebnostne vesti na Kranjskem. Učiteljica Leopoldina Bukovičeva v Velikih Laščah je zaradi bolezni dobila dopust in pride na njeno mesto obsolvirana učiteljska kandidatinja Ana Somrakova kot suplentinja. Za provizorične učiteljice na Viču so imenovane dosedanja pomožna učiteljica na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani Marija Košakova, šolska praktikantinja na Viču Pavla Zavašnikova in Elza pl. Lukančeva, dosedanja ondotna suplentinja, učiteljica Vida Gabrškova in Vida Šornova sta imenovani za provizorični učiteljici na šestrazredni ljudski šoli v Šiški. Za provizorično učiteljico v Mekinjah je imenovana Vilibalda Pevčeva.

Učiteljske usposobljenostne izkušnje za ljudske in meščanske šole so bile te dni pred ljubljansko izpraševalno komisijo, ki ji je predsedoval dež. šolski nadzornik Fran Levec. Aprobirani so: A. za meščanske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: s. Cirila Grčar, učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki; Marija Skaberne, def. učiteljica v Smartnem pri Kranju. B. Dopolnilne izkušnje so napravili: Emilija Knapič, provizorična učiteljica v Arčičah na Knapskem (z odliko) in Albina Rupnik, provizorična učiteljica v Leskovecu iz veronauka, s. Olga Šinkovec, učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki iz petja. C. Specialne izkušnje so prestali: Josip Bernot, definitivni nadučitelj v Velikem Podlogu, ter Danica Skale, absolventinja 2. letnika višje mestne deklishe šole v Ljubljani iz francoščine, prvi s slovenskim in nemškim, druga z nemškim učnim jezikom, s. Immaculata Kališ in s. Emerica Šinkovec, učiteljici pri Uršulinkah v Škofji Loki, iz klavirja za meščanske šole z nemškim učnim jezikom. D. Aprobirani so za splošne ljudske šole a) s slovenskim učnim jezikom: Mirko Drmelj, provizoričen učitelj v Višnji gori, Henrik Paternost, provizoričen učitelj v Senožečah, Marija Jurca, provizorična učiteljica v Knežaku; b) s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ivan Bajde, provizoričen učitelj v Dobovecu; Vincenc Brus, provizoričen učitelj v Postojni; Josip Lampe, provizoričen učitelj v Ovsihah; Anton Lamut, provizoričen učitelj v Badečah pri Zidanem mostu; Pavel Lavrič, provizoričen učitelj v Kovorju; Franc Lončar, prov. učitelj v Rakitni; Franc Marincek, pomožni učitelj v Ljubljani (z odliko); Rajko Novak, provizoričen učitelj na rudniški šoli v Idriji; Rudolf Poljanec, pomožni učitelj v Ljubljani; Vincenc Robljek, prov. učitelj v Podkraju; Viljem Rožič, prov. učitelj v Št. Gotthardu; Ernest Šusteršič, prov. učitelj v Hrušici; Emil Tomšič, prov. učitelj v Smartnem pri Litiji; Vincenc Zaletel, prov. učitelj v Postojni; Pavlina Bayer, prov. učiteljica v Črnomlju; Katarina Božnar, pomožna uč. pri Uršulinkah v Škofji Loki; Ljudmila Bračič, prov. učiteljica v Jurkloštru na Štajerskem; Marija Bruchweiler, poizkusna kandidatinja na deklisli šoli v Trstu (z odliko); Angela Čenčič, prov. učiteljica v Peči; Gabrijele Čerov, prov. učiteljica v Št. Jerneju;

Pavla Dežman, prov. učiteljica na Krtini; Karolina Dostal, prov. učiteljica v Loškem potoku; Gudula Dragatin, učiteljska suplentinja v Koprivnici na Štajerskem; Ana Fajdiga, suplentinja v Smartnem pri Kranju; Vida Gabršek, prov. učiteljica v Spod. Šiški; Pija Gandini, pomožna učiteljica na privatni deklisli šoli redovnic Srea Jezusovega v Gradu; Josipina Jerman, prov. učiteljica v Krškem; Marija Jugovic, prov. učiteljica v Žužemberku; Terezija Juvanec, prov. učiteljica v Veliki Dolini; Marija Lončarič, pomožna učiteljica pri Uršulinkah v Mekinji; Marija Marinko, prov. učiteljica na Vrhniki; Angela Miklavčič, suplentinja v Cerkljah; Marija Mulaček, prov. učiteljica v Cerknici (z odliko); Angela Nagode, prov. učiteljica na Trati; Ivana Pezdur, prov. učiteljica v Žužemberku; Adela Pogorelec, prov. učiteljica v Veliki Dolini; Uršula Potočnik, prov. učit. v Breznici (z odliko); Amalija Pušenjak, prov. učiteljica v Št. Jerneju na Štajerskem; Terezija Ravhekar, prov. učiteljica v Radencah; Severa Reil, prov. učiteljica v Št. Rupertu; Josipina Stegenšek, suplentinja v Spitaliču na Štajerskem; Ana Suhač, suplentinja v Grižah pri Celju; Karolina Šinkovec, volonterka na tretji mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Milena Venzajz, suplentinja v Spodji Šiški (z odliko); c) z nemškim učnim jezikom: Angela Kuhelj, prov. učiteljica v Štalcarjih pri Kočevju; Ana Tratnik, pomožna učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki; Elizabeta Trenz, volonterka na mestni nemški deklisli ljudski šoli v Ljubljani; Zofija Vipava, pomožna učiteljica na vojaški ljudski šoli v Zadru. — Dve kandidatnji za meščanske šole in dve kandidatnji za ljudske šole so odstopile med izkušnjo; trije kandidatje in dve kandidatnji za ljudske šole so bili reprobirani, ravno tako en kandidat, ki je šel delat dopolnilno izkušnjo iz veronauka.

Potovalna učitelja družbe sv. Cirila in Metoda sta postala absolvirani filozof Ivan Prek o v šek in časnikar Ante Beg. Prvi bo imel sedež v Celju, drugi pa v Ljubljani. Poslovati začeta z novim letom.

Podružnice nemškega šulferajna na Koroškem se združijo v samostojno zvezo.

Izdaja novih dopisnic, zalepk, pasic, cevnopostnih vrednotic, predajnih listov za brzojavke, predajnih golic za brzojavke proti naknadnemu obračunu, telefonskih govornih listov, poštnohраниčnih kart in davčnih položnic in uporaba klišejev s podobo znamk novih poštних enotice v svrhu neposrednega vtiskanja poštних vrednotic, se izdajo tekom tega leta v izpremenjeni opremi. Kot znamkino podobo se bo uporabilo za vse imenovane poštne enotice podobo 5—, 10— in 25—vinarskih znamk s sliko Nj. ces. i. kr. Ap. Veličanstva iz leta 1908, ki so bile izdane v smislu odredbe trg. ministrstva z dne 23. decembra 1907, drž. zakonika št. 275. Z izdajo navadnih dopisnic po 5 vin. in dopisnic s plačanim odgovorom po 5 in 5 vin. se je pričelo 4. oktobra 1908. Cas izdaje ostalih poštних enotnic dosedanje izdaje se popolnoma izrabijo. V svrhu neposrednega vtiskanja poštni vrednotnic se bo rabilo od 4. oktobra 1908 naprej klišeje s podobo znamk novih poštних enotnic. Omote itd. z vtisnjenimi dosedanjimi vrednoticami je dovoljeno uporabljati do preklica.

Sklad za jubilejsko napravo "otrok" po vseh šolah na Kranjskem je ukazal e. kr. deželni šolski svet kranjski. Dne 2. decembra t. l., ko se bo praznovala šestdesletnica slavnega vladanja Njegovega Veličanstva, se bodo pobirali prostovoljni noveni doneski v najmanjšem znesku 2 vinarjev od vseh učencev in učenj javnih in zasebnih ljudskih ter meščanskih šol, moških in ženskih učiteljskih, srednjih šol na Kranjskem, ter gojenk mestnega deklishega liceja in mestne višje deklishe šole v Ljubljani. Nabrani denar se izroči deželni komisiji za jubilejsko napravo "otrok" ter porabi za ustanovitev še ene sirotišnice, za ustanovitev zavetišča navno zanemarnjenih dečkov in deklic in druge enake naprave. Na Češkem so na tak način nabrali že okoli 50.000 K.

Za "tlačene" Nemce na Spodnjem Štajerskem so nabrali te dni nemški visokoločeli v Gradu od hiše do hiše 12.000 K.

Učiteljstvo proti alkoholizmu in kajenju. Norveški pisatelj Björnsterne Björnson pozivlja učiteljstvo k boju proti alkoholizmu s temi besedami: "Učitelji bi imeli poizkusiti, ali bi ne mogli mladini na ljubo, to je v interesu naroda, vzdržati se dopolnoma uživanja tobaka in alkohola, da bi tako sami bili vzorni apostoli nauk, ki jih proglašajo. Potem bi bilo lažje upati na zdravjšo mladino in krepkejši narod. Kdo se ne čuti z močnejšo prednačiti s tem zgledom, ta naj ne postane učitelj." Soglašamo v polnem obsegu, ker "verba movent, exempla trahunt" — besede mičejo, zgledi vlečejo. — Slovenski koroški učitelj-abstinent.

Naše najbližje zahteve. Pod tem naslovom je priobčil "Gorenjec" več člankov. Zadnji je posebno zanimiv. Kakor v vseh javnih uradih, piše "Gorenjec", tako zahtevamo popolno enakopravnost tudi v šoli. To je ena najstarejših naših zahtev, vendar moramo priznati, da zadnja desetletja v tem oziru nismo napredovali skoro nič. Na Koroškem se še vedno vsako leto ponemči v šolah na stotine naših otrok, slovenskih šolondi ni — izvzemši dve —

na učiteljsku se vsi predmetje poučujejo v nemškem jeziku, gimnaziji v Celovcu in Beljaku sta kakor ustvarjeni za ponemčevanje naše srednješolske mladine. Slovenskim profesorjem so v zadnjem času nemške e. kr. izpraševalne komisije zaprle pot v zavode z nemškim učnim jezikom s tem, da v izpričevala zapisujejo pripomnje: "Sposoben za poučevanje le na zavodih z nemškim učnim jezikom." Torej rojeni Slovenci, popolnoma zmogni nemškega jezika, ne smejo poučevati po vladnih odredbah slovenskih dijakov zato, ker se po vladnih odredbah slovenski dijaki prisiljeni pohajati nemške zavode, ker slovenskih na Koroškem in Primorskem sploh ni, na Štajerskem in Kranjskem pa obstoje le polovičarski zavodi! Ali smo v pravni državi? Menda na Turškem tudi ni slabše. Vsaj v ljudskih šolah se celo pri zamorcih uči v domačem jeziku, samo na slovenskem Koroškem se otrokom zabranjeno! Tudi na Kranjskem se nam v šolah ponemči vsako leto več otrok, opozarjamo le na šole na Kočevskem, v Beli peči, posebno pa še na ljubljanski realki, kjer gospodari duševni vodja vseh kranjskih Nemcev, profesor Binder.

Te razmere so naravnost neznosne, in dolžnost nas vseh je, da storimo konec umetnemu potujčevanju naše mladine in da zato mora priti že v prihodnjem zasedanju kranjskega deželnega zbora na vrsto ljubljansko realčno vprašanje. Naših poslancev dolžnost je pa, da ljudsko-šolsko vprašanje na Koroškem in srednješolske zadeve na Štajerskem in Primorskem spravijo v državni zbor takoj v tem zasedanju. Slovenske gimnazije v Mariboru, Celju in Gorici — od teh zahtev se ne sme odnehati pod nobeno ceno! — Vsporedno z narodno samoosvojo mora iti gospodarska samoosvoja. Naši prvi produktivni stanovci: naš kmet, obrtnik in trgovec, morajo postati gospodarji na domačih tleh in ne sužnji nemškega kapitala. Pri kmetu se je začelo z združno organizacijo, zlasti glede kredita, prav uspešno delo, ki bo najbolj pripomoglo, da se kmetiški stan reši propada. Tudi naš obrtnik in trgovec morata posvetiti združnemu delu še več pozornosti nego dosedaj. Tisti predsodki, ki jih imajo zlasti manjši obrtniki proti združništvu, morajo izginiti, zakaj le v "edinstvi je moč". Naša skrb pa bodi nadalje, da se pomnoži število obrtno-nadaljevalnih in sploh strokovnih šol, da se v Ljubljani trgovska šola razširi v trgovsko akademijo, v Celju in Gorici ustanovi trgovska šola, v Trstu pa slovenska trgovska akademija.

Slovenska šola v Krminu je pričela svoje prvo leto jako dobro. En razred je že zdaj premalo; v decembru se razširi šola v dvorazrednico. — Tudi majhni otrok je za en otroški vrtec. — Koliko je v Krminu slovenskih otrok, bodi razvidno iz tega števila: Pred nami je izkaz slovenskih otrok, rojenih v l. 1901.—1904., in le v teh štirih letih je bilo tam rojenih — 76. Kakor se vidi, pride v Krminu do redne trirazrednice.

Nova podružnica "Süldmarke" se je ustanovila na Bregu pri Ptuj. V odboru so sami pristni Nemci: Stražil, Juršenak, Ribič, Breznik in Zima.

Razgled po šolskem svetu.

— **Češko društvo "Komensky"** na Dunaju je odprlo češko šolo v Poštornu na Dolenjem Avstrijskem. To je prva češka zasebna šola izven Dunaja v Dolenji Avstriji. Lani je društvo "Komensky" ustanovilo drugo češko ljudsko šolo na Dunaju. Društvo šteje sedaj 14 podružnic z 2440 člani, ki so nabrali na Dunaju blizu 13 000 K. Okrog 90.000 K je došlo darov. "Komensky" ne bo miroval. Otvoriti namerava nadaljevalno šolo in v več okrajih dunajskih nove češke šole. Namera, da bi se osnovala na Dunaju češka srednja šola, se je morala za sedaj odložiti.

— **Odbor Jednote Komenskega za pomožno šolstvo** je na svojem ustanovnem zborovanju dne 1. šuša t. l. sestavil program svojemu delovanju. Odbor bo proučeval teoretično pomožno šolstvo, kako se razvija in organizuje v tujini, a poleg tega bo delal na probujo pomožnega šolstva na Češkem.

— **Nemške šole v Pragi.** Predsednik okrajnega šolskega sveta za nemške ljudske in meščanske šole je odredil, da otroci v predmestih ne smejo v te šole. Ker pa ta odredba med šolskim letom ni umestna, je ukrenil deželni šolski svet, da smejo otroci obiskavati tuje šole, ako je dovolj prostora.

— **600.000 šulferajnskih znamk razprodanih.** Nemški šulferajni je izdal nedavno znamke, na katerih so slike devetih krajev, ki so po nemškem mnenju najbolj v nevarnosti pred Slovani. Dosedaj je že razprodanih 600 tisoč takih znamk. Nemci izdajo te znamke še v novi nakladi, izdajo pa tudi kolek, na katerem bode slika o razbiti nemški kazini v Ljubljani.

— **Obveznost učenja "Esperanta"** je bila uvedena na deških in deklislikih ljudskih šolah fancieskega mesta Lille. Učenja se udeležuje 1.100 učencev in učenk.

— **Promovirana** je bila na graški univerzi za doktorico filozofije gđe. Ana Schifferjeva, hčerka pokojnega tvorničarja Viljema Schifferjeva v Dolu pri Ljubljani.

— Poljske šole v Varšavi je dala ruska vlada zopet odpreti.

— Na Pruskem je okoli 4000 praznih učiteljskih mest.

— Ženski vsučiljski rektor. Angleška prvoborilka za ženske pravice, gospa Henry Galett, je predlagana za rektorico na univerzi v Aberdeenu. Njena konkurenta sta ministrski predsednik Asquith in gospod Edvard Carson.

— Madjarske šole. Devet novih šol so odprli na Hrvaškem za vlade barona Raucha tekem treh mesecev. Madjari postopajo tako predrzno, da pričenjajo že zahtevati, da se zapirajo hrvaške šole. To se je zgodilo v Krestelovcu, kjer so Madjari naredili na vlado prošnjo, naj zapre hrvaško šolo.

— Za 500 000 dunajskih Čehov ni niti ene šole. V X okraju se je oglasilo za sprejem v šolo društva „Komenskega“ okrog 5000 otrok; a sprejeti jih je moglo v I. razred le 57. Ostali so morali zaradi nedostatka prostorov oditi Deputacija staršev se je šla takoj ministrstvu pritožiti. Zapretili so, da naredijo šolsko stavko, ako ne bo konca takemu škandalu v središču države.

Z gospodarskega polja.

— Pešanje izvoza v Avstro-Ogrski. Iz statističnega poročila, ki ga je izdalo trgovinsko ministrstvo za mesec september, posnemamo, da se je izvoz iz naše države precej poslabšal. Dočim je poskočil uvoz za K 6.700.000, je padel izvoz za 8.300 000 v primeri z onim meseca septembra preteklega leta. Od 1. jan. do 30. septembra se je zvišal uvoz za 54.4 milijonov K, dočim se je izvoz znižal za 31.4 milijonov K. Padanje v izvozu je pripisovati splošni gospodarski krizi, ki še vedno ni ponehala in se je bati, da se izvoz Avstro-Ogrskih pridelkov še nadalje poslabša, predvsem zaradi bojkota na Balkanu.

— 600 milijonov kron za vodne gradnje. Z Dunaja javljajo, da predloži vlada parlamentu predlogo, v kateri zahteva 600 milijonov kron za vodne gradnje na Češkem in v Galiciji.

— Glad v Dalmaciji. V Bukovici, Erveniću in Belini je nastalo zaradi slabe letine silno veliko pomanjkanje živil. Vkljub opetovanju prošnjam je vlada le malo storila, da odvrne to katastrofo. Reški „Novi List“ poroča, da je v Erveniću umrlo več ljudi za lakoto.

— Vinorejski in sadjerejski poučni tečaji. Štajerski deželni odbor je sklenil prirediti tudi leta 1908 stalne viničarske tečaje, da se vzgoje temeljito izobraženi viničarji za delo v ameriških vinogradih in drevnicah, v gojenju in sajenju sadonosnikov. Med drugimi priredi take tečaje: 1. na deželni sadjerejski in vinorejski šoli v Mariboru, 2. na deželni viničarski šoli v Zg. Radgoni, 3. na deželni viničarski šoli v Ljutomeru in 4. na deželni viničarski šoli v Skalcah pri Konjicah. Ti tečaji se pričnejo dne 15. februarja in se končajo dne 1. decembra 1909.

— Vinska trgovina v Italiji. V prvi polovici l. 1908 se je uveljavilo v Italijo 328 165 hl vina. Med tem je 281 300 hl franco-kega vina v steklenicah. Avstro-ogrsko je udeležena na uvozu le s 96 hl, proti 181 hl v prvi polovici l. 1907, v kateri dobi je ves uvoz znašal 355.091 hl. Izvozila pa je Italija v prvi polovici 1907 l. vina v sodih 391.224 hl in 6.636.500 steklenic vina. L. 1908 prvih šest mesecev vina v sodih 611.580 hl in 6 322 400 steklenic vina. Največ letos iz dežele prodanega vina je šlo razmeroma v Švico, in sicer 231 312 hl, na drugem mestu je Brazilija z 59.956 hl.

— Izvoz živine v Italijo. Po južni železnici skozi Kormin in po furlanski železnici skozi Červinjan je šlo iz Avstrije v Italijo letošnjega oktobra skupaj 19.182 glav razne živine, in sicer 2594 konj, 704 volov, 94 bikov, 3038 krav, 64 bivolo, 8615 junic, 2746 tlet, 584 ovac in 743 prešičev. Polg teh se je izvozilo pa še mnogo zaklane živine in svežega mesa. Tako je šlo iz Srbije v posebnih voznih vozih prevažanje svežega mesa pripravljenih vagonih le v Milan 182 kvintalov. Laški listi se jezijo, ker Avstrija tako lahko izvaža svoje blago v Italijo, medtem ko se po njih mnenju ovira uvoz iz Italije v Avstrijo na vse možne načine in z visoko colnino.

— 6 milijonov 400 tisoč kron so dosedaj dvignili Slovenci iz Kranjske hranilnice v Ljubljani. — Tako so poročali na obnem zboru tega zavoda.

— Zvišanje tarifa na južni železnici se je navzile ugovorom železniško ministrstvo že odobrilo. Uvede se z novim letom. Južna železnica bo imela od tega zvišanja okroglo 5 milijonov več dohodkov.

— Jabolka lahko ohranimo čez zimo dobra, če jih pakopljemo v zemljo kakor repo. V ta namen se izkoplje globoka jama, dno se pokrije s smrečjimi vejicami ali slamo, potem se nasiplje jabolki, pokrije s vejicami ali slamo, slednjič pol metra visoko zemljo, in jabolka ostanejo do pomladi zdrava in sočnata.

— Velika razstava v Sarajevu. Avstrijski industrialci so sklenili, da prirede prihodnje leto v Sarajevu veliko razstavo.

Raznoterosti.

× Škandal zaradi jubilejskega izprevoda. Kakor znano, je izkazal odbor, ki je priredil jubilejski izprevod na Dunaju, nad 1 milijon primanjkljaja. Župan dr. Luenger je hotel prevzeti ureditev afera, toda mestni svet je sedaj sklenil, da ne dovoli odboru niti vinarja. Cesarju se nihče ne upa ničesar povedati o škandalu.

× Koncentracija vojaštva v Sarajevu. Skotaj vse vojaštvo, ki pride iz Sandžaka, se nastani v Sarajevu, kjer sedaj z naglico stavijo za vojake 23 barak.

× Škandalozna zakonska pravda. Američani imajo zopet zanimivo zakonsko pravdo. Milijonar Gould in njegova soproga se hočeta razporečiti. Ona zahteva od njega pol milijona letne alimentacije, a on ji te alimentacije neče dati. Ona toži moža, da je nepoboljšljiv Don Juan, on toži njo, da je — pijanka! Gospa Gould je bila prej omožena z nekim drugim, in sedanjí mož trdi, da sploh ni bila od prvega soproga nikdar razporečena, da je torej izvršila bigamijo. — Gospod Gould pripoveduje, da je šel s soprogo na neki koncert. Ona je bila totalno pijana. Zraven nje je sedela lepa milijonarka, na glasu zaradi svojih lepih ram. Gospa Gould se je nagnila in ugriznila svojo sosedo v levo ramo tako, da je morala takoj poiskati zdravniško pomoč. Gospoda Goulda dolži žena, da ji ni dal jesti, da jo je pretepal in živel z drugimi ženskami. Seveda vse te interesantne podrobnosti jako zanimajo ameriško družbo, ki spremlja pravdo z velikim interesom.

× Največji daljnogled na svetu postavijo kmalu v Carnegiejevem zavodu v Washingtonu. Ta teleskop bo imel steklo v premeru 2½ metra. Z ureditvijo tega daljnogleda se bavi prof. Nitchie. Samo steklo tehta 90 met. stotov ter je provzročala njegova priprava ogromno truda. S pomočjo orjaškega teleskopa bodo fotografirali predmete na nebu, kakor megle, zvezde, pege na solncu itd.

× Umor iz politične mržnje. V Gersdorfu pri Gleisdorfu na Štajerskem je živel 60letni Josip Schrameis, ki je imel svoje politično prepričanje. Bil je namreč svobodomislec, zaradi česar je bil v občini razupit za „rdečkarja“. Dne 4. t. m. so šli skozi vas romarji. Schrameis je izjavil, da bi ljudje bolje storili, da ostanejo doma pri nujnem delu. Zaradi tega so ga klerikalno fanatizirani kmetje napadli. Kmet Winkelbauer ga je pobil na tla, nakar sta ga s hlapcem Kalcherjem toliko časa bila po glavi ter ga suvala z noži, da je izdihnil.

× Učitelj izumil mišlovko. Učitelj Kling v Helmstadtu je izumil avtomatsko lovko za miši in podgane. Svoj izum je prodal kemično-tehnični tvornici „Centar“ v Berlinu. Dobil je 40.000 mark. Razen te vsote dobi še 10% od vsake prodane mišlovke. Ako si tvornica pridobi patent v kaki drugi državi, mu mora za vsak slučaj plačati 6000 mark. Pač srečen učitelj!

× Ženska župan. V angleškem mestecu High Wycombe, ki je znano po svoji industriji stolov, so izvolili za župana učiteljico Done. To je prvi ženski župan na Angleškem.

× Nemški cesar za balet. Nemški cesar Viljem II. se je lani začel jako zanimati za stare Asirce in njih navade in noše. Posebno se je zanimal cesar za asirski ples „Sardanapal“. Zainteresoval je cesarja za te starine profesor Delitzsch. S profesorjevo pomočjo je spisal cesar balet „Sardanapal“. Prireditve so veljale 375 000 mark. In da se ta strošek pokrije, mora balet igrati dvorna opera, in sicer po zvišanih cenah. Berlinci pa so se spuntali, da bi morali zaradi cesarjevih kapric nositi svoj denar k baletu. In tako si je zadnje predstave gledal le cesar s svojim dvorom.

× „Ca di can“. V Milanu razširjajo ceste in bo v to svrhu morala izginiti s površja zemlje tudi groznih spominov polna „hiša psov“ — „ca di can“. To hišo, ali bolje rečeno, palačo je za svojih pettisoč psov sezidal tiranski vladar vojvoda Barnabo, ki je nastopil vlado leta 1354. Značaj tega vladarja je bil soroden najkrvoločnejšim rimskim cesarjem. Mislil ni na drugega, nego na lov in na svoje pse, ki jih je iz početka držal v gori omenjeni palači, pozneje pa jih je dal v rejo po hišah mešanov in kmetov. Pri tem je postopal tako: Ob določenih rokih so morali eskrbniki prignati pse pred vojvodo; ako se je knezu zdelo, da je pes shujšan, je moral oskrbnik plačati kazen, ako je bil pes predebel, je moral istotako plačati kazen, ako pa je kak pes poginil, so vzeli oskrbniku vse njegovo imetje. Na ta način si je vojvoda pridobil ogromno imetje. Toda psi so mu služili tudi kot krvniki. Za čisto malenkostne pregreške je metal svoje podložnike psom, da so jih razrgali. Vendar pa je kazen zadela tudi njega; njegov nečak, Giangaleazzo, ki je vladal v Paviji, je po zvišanih prišel v mesto s svojimi jezdecí, dal prijeti svojega strica in ga vreči v ječo, kjer je ostal do smrti.

× Pridelovanje rož na Bolgarskem. Glavni industrijski panogi v Bolgariji sta pridelovanje tobaka in rožne esence. Nabiranje rož se začne koncem meseca maja ter traja 18 do 30 dni. Takrat se cvetje pridno destilira. Že pred solčnim vzhodom grede procesije mladeničev in deklic v pestrih narodnih nošah k trgatvi. Povsod odmeva veselo petje. V košarice

pobirajo ravnokar razcvetele rožne popke. Nabrane rože razgrnejo na hladnih senčnatih prostorih, potem pa se destilirajo. To se zgodi v kotlih, ki obsegajo kakih 250 litrov vode. V kadi denejo 20 do 25 funtov rož. Voda zavre in v dobrih 45 minutah se pridobi na ta način 30 do 35 funtov rožne vode iz vsakega kotla. Ta rožna voda se iznova destilira, tako da se pridobi iz 100 do 120 funtov rožne vode 30 do 35 funtov močnejše rožne esence. V tej esenci plavajo majhne rumeno-belkaste oljate kroglice, in ko je steklenica polna, se vzdignejo na vrh. Te srage se z žlico pošnamejo ter spuste v steklenico, ki ima na dnu majhno luknjico, da odteče skozi njo voda, ne pa olje. Na ta način destilirano čisto rožno olje se potem razpošilja po vsem svetu kot dragoceni parfum.

× Poljski bojkot pruskemu nasilstvu. Kakor znano, hoče Prusija s pomočjo takozvanega „razlastilnega zakona“ nesrečne Poljake, ki so pod vlado pruskega „Herrenvolka“, pregnati z njih rodne grude. Ali Poljak ne ljubi le materne govorice, ampak on ljubi tudi rodno zemljo. Prost ni kot državljan, ampak prost gospodar hoče biti zemlje tiste, ki so jo orali in prelivali kri zanjo njegovi pradedje in v kateri počivajo njegovi očetje. Ves poljski narod, bodisi da biva v Prusiji, v Rusiji ali Avstriji, se je dvignil in nastopil proti Prusiji na polju, na katerem se lahko uspešno bojuje proti pruski ošabnosti. Bazlastilni zakon, ki ga obsoja in se ga sramuje ves civilizirani svet, je rodil najhujši poljski bojkot vseh pruskih izdelkov. O tem bojkotu beremo v „Kaufm. Wochenschrift“: Noben pruski trgovec in trgovski potnik ne sme prestopiti praga poljske trgovine. Poljski trgovci so nabili na vrata svojih pisarnic tablice z napisi: „Verbreiten deutscher Häuser ist der Eintritt strengstens verboten.“ Vsa poljska javnost skrbi za to, da se bojkot dosledno izvaja in da se ne vtihotapi med poljski narod prusko blago. Najhujše je poljsko narodno ženstvo, ki z največjo strogostjo pazi na to, da se ne kupi niti za vinar pruskega blaga. Siromak tisti trgovec ki nima toliko narodnega čuta in se spozabi, da kupi kaj pruskega blaga. Poljska javnost in časopisje ga neusmiljeno prime in zasramuje kot narodno izdajico. Prepričan je lahko, da niti en narodni Poljak ali Poljakinja ne prestopi praga njegove trgovine. Nekaj takih trgovcev je že padlo. Poljski trgovci so sedaj stopili v zvezo s francoskimi in angleškimi trgovci, pa tudi z avstrijskimi industriji, predvsem češkimi. Poljaki so dali Prusiji oster in jako občutljiv odgovor na njeno umazano izzivanje in gotovo je, da Prusi že obžalujejo tisti nesrečni zakon, s katerim so na tako podoben način žalili poljski narod. — Tako poroča židovski trgovski list in prepričani smo lahko, da, ako piše tak list tako ostro, mora biti v resnici še hujše. Omenjeni list pozivlja vse avstrijske industrije in eksporterje, naj obiskujejo poljske trgovce na Avstrijskem, kakor tudi na Ruskem.

× Trgovina s sužnji. V južnih delih Afrike so prišli na sled nečloveški trgovini z zamorci. Portugalski trgovci so hodili v angleške pokrajine ter lovili zamorce kakor divjačino. Vzete zamorce so zapirali v zaboje ter jih pošiljali v Perzijo, kjer so jih kupovali za evnuhe. Na ta način so trgovci na tisoče zamorcev razposlali v razne kraje Azije. Angleška vlada je odredila najstrožjo preiskavo.

× Jubilej tobaka. Letos je 350 let, odkar je prvi iz Amerike prinesel tobak v Evropo Spanec Consalvo Fernandez. V začetku se je uporaba tobaka slabo širila, ali danes jih kadi mnogo, možki in ženske, bogati in siromaki. Eni iz luksusa, a siromak tudi zato, da si umiri gladni želodec. Strup namesto kruha!

× Morgantične kneževske hčerke. V Parizu se je omožila princezinja Aleksandra Jurjevskaja z Levom Nariškinom. Za tem dogodkom je mnogo romantične preteklosti. Car Aleksander II. je imenoval princezino Katarino Mihajlevo Dolgoruko leta 1880. za kneginjo Jurjevskajo. Car se je namreč z njo oženil štiri tedne po smrti prve žene. Že do tedaj mu je ta nekdanja dvorjanica njegove žene rodila tri otroke: sina Juja in hčeri Olgo in Katarino. Princezinja Olga se je omožila leta 1895 z grofom Merenbergom morgantičnim sinom princa Nikolaja Nassau, ki si lasti pravico do luksenburškega prestola. Njena sestra Katarina je sijajna pojava pariških salonov ter je omožena s knezom Barjatskim Princa Jurja je legitimiral car Aleksander III. ter je vzgojen na ruskem dvoru. Sedaj je poročnik v telesni huzarski gardi. Leta 1900. se je oženil z grofio Aleksandro Zornekau, ki je bila istotako morgantični otrok pokojnega vojvode oldenburškega in prekrasne kavkazije Agripine Džiparidze. Iz tega zakona je potekla le ta deklica, nakar sta se soproga zopet razšla. In sedaj se je ta omožena kneginja Jurjevskaja omožila z Levom Nariškinom. A tudi zgodovina Nariškova ni vsakdanja. Nariškini trdijo, da so potomci stare češke obitelji ter so v nekem kolenu tudi v sorodu z rusko carsko dinastijo. Nariškini so prišli do silnega imetja, ko se je ruski car Aleksije oženil z Natalijo Nariškinovo. Iz tega zakona je bil ustanovnik ruske države Peter Veliki. Nariškinom je dal Peter Veliki grofovstvo, a so ga odklonili, istotako so odklonili kneževski naslov pod Aleksandrom II ter zahtevali, da se zenačijo s carskimi princí.

× Pes rešil otroku življenje. V Drahovicah na Češkem se je igralo več otrok na lesenem mostu. Nenadoma se eden izpodrsne in pade v vodo, ki ga je takoj odnesla. Slučajno navzoči mesar Schädcl tedaj hitro zakliče svojega psa in mu pokaže za otrokom v vodo. Pridna žival res takoj skoči v vodo in izvleče otroka h kraju ter ga tako reši gotove smrti.

Prošnja.

Tekom letošnje zime predelam Drugo in Tretje berilo (Josin-Gangl). Cenjene tovariše in tovarišice, ki so rabili ti dve knjigi, vljudno prosim, naj mi naznanijo svoje želje in zahteve, ki jih bom uvaževal pri predelavi. Tako je mogoče, da dovršim to delo v sporazumu z vsemi, ki rabijo imenovani knjigi.

V Idriji, dne 19. novembra 1908.

E. Gangl.

Naprednemu učiteljstvu!

Vsako bodi naročnik „Zavezinih“ listov, ki so:

Učiteljski Tovariš
Popotnik Zvonček
Domače ognjišče.

Učiteljska tiskarna

priporoča sl. šolskim vodstvom in š. svetom za cesarjev 60 letni jubilej krasne

jubilejske karte

na karton z vzbočenim emblemom (naš cesar l. 1848. in 1908.) in primernim besedilom.

Posamezni komadi: manjši po 10 h, večji po 20 h. Pri naročilu nad 100 komadov 10% popusta.

112 12—12
Za šolsko mladino najprimernejše in najcenejše darilo in spomin na letošnji jubilej.

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja
Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Matice“
136 Ljubljana, Gradišče 11. 52 19

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra: K 181.680/16.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakmah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakmah se ne odgovarja.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznicó

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinjših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštnino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 83 26—18

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štampiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.
Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štampilje za datum, vsakovrstni klišaji, monogrami itd. itd. 52 42
Ceniki gratis in franko.

Za šolske slavnosti ob cesarjevi 60letnici

priporoča podpisane:

1. Slavnostni red za proslavo cesarjeve 60-letnice v ljudski šoli. Cena 1 K, h,
2. jub. knjižico „Iz življenja našega cesarja“. Cena izv. 24 h, 50 izv. 9 K, 100 izv. 16 K,
3. podoba Njega Veličanstva presvetlega cesarja ob 60letnici s primernim besedilom. Cena 1 kom. 6 h, 100 kom. 5 K,
4. spevoigro „Slava domovini!“ Cena partituri 3 K 20 h, besedilo pesmi 12 h, delkamacijam 16 h.

Anton Kosi,
Središče, (Štajersko).

178 6-5

Naročajte in priporočajte šolske zvezke slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku.

Zaloga v Ljubljani pri V. Kenda, V. Petričiču, Fr. Igljuču in dr. ter pri trgovcih po deželi. 147-12 (10)

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.
Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica: Kolodvorske ulice št. 8.

175 52-5

VERONIKA KENDA

v Ljubljani na Dunajski cesti števil. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom. šol. vodstvom in učitelstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peresa, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52-12

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga A. Slatnarjevih zvezkov.

Slaščičarna in pekarija Jakob Zalaznik

Stari trg 21 165 12-3
Mestni trg 6 - Sv. Petra cesta 26

V poletnih mesecih sladoled in ledena kava. KAVARNA.

Telefon št. 194.

P. n. učitelstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti. Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc,
kavarnar.

27 26-24

Genovnik zastoj in poštnine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden urar in trgovec v Ljubljani Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

Slovinci, kupujte užgalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učitelstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

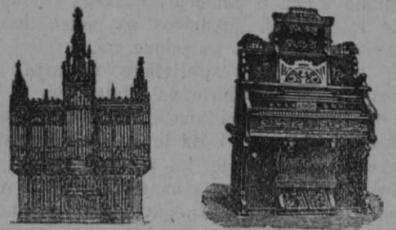
šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26-24

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev Jan Tuček, Kutna gora

(Češko) 25 26-24

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stiskalnimi in sesalnimi sistemom (Cottage-orglje), klavirje in pianine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869.

Nizke cene. Tudi na obroke. Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

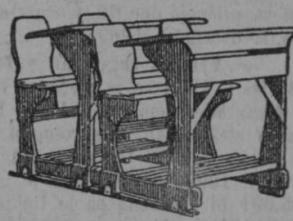
RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 177 26 3 mizarski mojster v Spod. Šiški.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira na narodno trgovino

ČEŠNIK & MILAVEC

v Ljubljani (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke Najnovejše vrste modnega volnenega, svilnatga in perilnega blaga za dame. Velika izbira preprog, zaves, odev itd. 18 12-12

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učitelstvu dam pri nakupu 5% odbitka za učiteljski konvikt.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učitelstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štampilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 176 52-5

Angleško skladišče oblek Ljubljana, Glavni trg 5. Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dekete, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih suknij. Oblike in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju. Na zahtevanje se pošilja na izbrano literaturo brez povzročila. V zalogi so vedno najmodernejša danska obleka. Jako nizke cene. O. Bernatović.

80 24-19

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52-42

Največja tvornica na jugu Avstrije Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.